

In de Amerika's

*Van de ijsberen naar de pinguïns...
met de bus!*

Van Jeroen Vogel verschenen

In Australië: Twee jaar in het land daaronder
In Vietnam: Met 100cc van Saigon naar Hanoi
In Nederland: Op reis door een klein koninkrijk
In de Amerika's: Van de ijsberen naar de pinguïns... met de bus!

**U vindt alle informatie over de boeken en de schrijver op
www.deschrijvendereiziger.com**

ISBN 9789464054538

© 2020 Jeroen Vogel

Eindredactie: Lotte Endendijk (www.doorlot.nl)

Landkaart door Jeroen Vogel

Alle rechten voorbehouden.

Jeroen Vogel

In de Amerika's

*Van de ijsberen naar de pinguïns...
met de bus!*

OVER DE AUTEUR

Jeroen Vogel (Hoorn, 1981) is schrijver van uiteenlopende reisverhalen. Op 18-jarige leeftijd ging hij als uitwisselingsstudent naar de Verenigde Staten en keerde terug met het reisvirus. Sindsdien is hij op vele werkvakanties geweest, waarbij hij in het buitenland aan de slag ging op bijvoorbeeld grote campings of boerderijen. Hij heeft drie zomers in de Verenigde

Staten als zomerkampbegeleider gewerkt.

De laatste jaren kenmerken zijn reizen zich vooral door een hoog ‘trektochtgehalte,’ waarbij het startpunt en de bestemming bekend zijn, maar de reis zelf in alle vrijheid verloopt. Op deze manier reisde hij met het openbaar vervoer van de ijsberen naar de pinguïns (*In de Amerika's*). En in 2018 werd hij de eerste man ooit die de “Bryson Lijn” bewandelde, geïnspireerd door de Amerikaans-Engelse reisschrijver Bill Bryson en diens boek *The Road to Little Dribbling*.

INHOUDSOPGAVE

1: IN HET LAND VAN DE NOORDENWIND 7

2: DE HUDSON BAY RAILWAY 19

3: WINNIPEG 29

4: LAS VEGAS 38

5: TERUG IN PHOENIX 49

6: DE GEILE SMOKKELAAR 55

7: BUS BLUES 70

8: SMEERGELD 87

9: OP DE GRINGO TRAIL 100

10: LANGS HET PANAMAKANAAL 111

11: HET PROTOTYPE VAN DE T1000 120

12: ECUADOR 132

13: BESTEMMING CUZCO 142

14: HET TITICACAMEER 156

15: DOOR DE ATACAMAWOESTIJN 169

16: NAAR DE PINGUÏNS 187

17: DE CARRETERA AUSTRAL 197

18: HET LANGE PAD NAAR ARGENTINIË 209

19: IN HET LAND VAN DE ZUIDENWIND 218

1

IN HET LAND VAN DE NOORDENWIND

Op de laatste ochtend van drie lange reisdagen reed de trein dwars door de Canadese toendra. Ik was zojuist ontwaakt. Buiten zag ik alleen moeras en lage vegetatie – een weids uitzicht zonder enige beschaving, behalve deze ene spoorlijn. Het was net zeven uur geweest; het laatste wat ik me herinnerde van gisteravond was een ontspoorde goederentrein die ondersteboven en half verzonken in het moeras naast het spoor had gelegen. Daarna was de duisternis ingevallen en had ik gelezen totdat de vermoeidheid toesloeg. Mijn leventje in Banff, het bergstadje in het westen van Canada waar ik twee jaar lang als nachtreceptionist in een hotel had gewerkt, leek nu al een ander tijdperk, een vorig leven.

Mijn tijdelijke werkvergunning stond op het punt om te verlopen; binnen een paar weken moest ik het land verlaten. Tijdens het tweede jaar had ik mezelf vaak de vraag gesteld: wat nu? Er waren genoeg opties – teruggaan naar Nederland, backpacken in Azië, een tijdje naar mijn familie in Californië, de werkvergunning verlengen en nog eens twee jaar in Banff blijven – maar het idee dat wortel schoot en transformeerde tot plan was het bereizen van de Amerika's. En om de onderneming iets van een doel te geven, wilde ik met lokaal openbaar vervoer van de ijsberen naar de pinguïns reizen, zodat ik een uniek kenmerk van het noordelijk halfrond zou verbinden met een uniek kenmerk van het zuidelijk halfrond.

De enige plek in Canada waar ijsberen woonden en open-

baar vervoer kwam, was Churchill, Manitoba – ‘De ijsbeerhoofdstad van de wereld.’ De gammele spoorweg uit Thompson was zelfs de enige manier om Churchill over land te bereiken; de enige (en zeker veel duurdere), andere optie was vliegen. Daar, aan de kust van de Hudsonbaai, zou ik de reis dus beginnen. De uiteindelijke bestemming zou natuurlijk Ushuaia zijn, de zuidelijkste stad ter wereld, waar de lijn eindigde die begon in Churchill en ik vertrouwde erop dat ik onderweg, ergens in Patagonië, pinguïns kon spotten.

Alle persoonlijke omstandigheden waren perfect: ik bevond me al in het land waar zo’n reis kon beginnen (tenzij je koos voor Alaska), er wachtte niemand op me, er stond genoeg geld op de bank en ik verlangde ernaar om na twee jaar stilstand weer een backpacker te zijn. Wat was het probleem?

Genoeg, volgens andere mensen. De Latino’s in Banff vertelden me dat ik het noorden van Mexico moest vermijden. En El Salvador – ‘*my peligroso*’ (“heel gevaarlijk”). Kennelijk zat heel Midden-Amerika vol drugsmokkelaars, schietgrage bendes en guerrillastrijders. Maar al deze goedbedoelde waarschuwingen prikkelden juist mijn fantasie. Ik stelde me voor dat ik werd ontvoerd of zou sterven in de jungle – wellicht in Panama. Ik fantaseerde dat mijn familie in Nederland die gevreesde klop op de deur hoorde en daarna van een lokale politieman het vreselijke nieuws: ‘Uw zoon is in handen van een gewapende bende drugsmokkelaars. Onze collega’s in Colombia doen wat ze kunnen.’ En hoe meer ik over de gevaren fantaseerde, hoe enthousiaster ik werd. Door de saaiheid van mijn gereguleerde leventje in Banff snakte ik naar een echt avontuur. Een beetje gevaar en aan mijn eigen lot overgelaten zijn, dát wilde ik – en daarom wilde ik juist geen reis- of ziektekostenverzekering en al helemaal geen smartphone die me alles voorkauwde.

De trein kwam tegen half acht tot stilstand aan de rand van een dorpje met lage gebouwen. Het landschap was zo troosteloos, dat je je afvroeg wat de mens hier te zoeken had. Met mijn grote rugzak op mijn rug en mijn kleine rugzak op mijn buik – ik voelde me net een pakezel – stapte ik het kleine perronnetje op. De noordelijke koelte hing in de lucht, vandaag was het

4°C. Aan alles voelde en zag je dat het hier afgelegen was – de lage temperatuur, de functionele architectuur van houten muren en golfplaten daken, de modderspatten op de voertuigen, de kleine sparretjes.

“Ik heb twee-en-een-halve dag gereisd om hier één dag te kunnen zijn,” zei een grote man met een bungelend fototoestel en zwart rolkoffertje, één van de pakweg twintig passagiers. Hij lachte. “Kun je het je voorstellen? Vanavond zit ik weer op die trein!” Zoals alle toeristen in Churchill hoopte hij een ijsbeer in het wild te zien. “Ik heb *één* dag,” benadrukte hij met een zucht.

“Ik heb drie dagen,” zei ik.

“Dat is ook niet zoveel,” zei hij somber.

Het ijsbeerseizoen zou over een week, op 1 oktober, van start gaan. Zodra de Hudsonbaai befrist, trekken de beren van het achterland naar de baai en schieten de hotelprijzen omhoog, kosten ijsbeersafari's een paar honderd dollar en all-inclusive pakketten – vlucht, hotel, maaltijden, excursies – naar verluidt zo'n 5000 dollar, een spotprijsje. De passagiers van vandaag beproefden hun geluk zonder zo'n enorm bedrag te betalen – er was weliswaar nog niets bevroren, maar de beren waren nooit ver van het water. Alleen vormden de onmetelijke toendra en de individualistische aard van ijsberen een ontmoedigende uitdaging.

“Hoe wil jij ze gaan spotten?” vroeg ik.

Hij haalde zijn schouders op. “Ik betaal gewoon iemand om me rond te rijden, denk ik.”

In het dorp waren er nauwelijks mensen op straat. Een man reed op een quad over Kelsey Boulevard en een ander waste zijn pick-uptruck op het grind voor zijn zaak aan Franklin Street. Veel huizen stonden verhoogd, omdat de afvoerpijpen zich boven de bevroren grond bevonden. Churchill, met een laagterecord van -45,6°C, was immers ontworpen om intense kou te weerstaan. Er was maar een klein aantal hotelletjes. Dertien-in-een-dozijn-bedrijven als Holiday Inn, McDonald's, Travelodge, Burger King en al hun soortgenoten had je hier niet, omdat de twee toeristenseizoenen – het beloegaseizoen in juli en augustus en het ijsbeerseizoen in oktober en november – tekort waren voor bedrijven die in handen waren van winstgeile

aandeelhouders. In Churchill was alles in lokale handen.

“Toen we voor het eerst aan de mensen hier in het dorp vertelden dat we naast ons hotel ook een hostel wilden openen, wezen ze ons idee af,” zei de Australische eigenaresse van het Tundra Inn Hotel. “Ze dachten dat backpackers geen geld in het laatje zouden brengen. Maar ik bleef volhouden dat het beetje geld dat backpackers wél uitgeven, nog altijd meer is dan wat ze zouden hebben uitgegeven als ze het zich niet konden veroorloven om hier te verblijven.”

Bovendien ging het hostel op 1 oktober dicht: het huis met de pakweg twintig stapelbedden zou dan dienst gaan doen als personeelsaccommodatie. Ze bracht me samen met de 28-jarige Aaron uit Melbourne naar haar hostel tegenover het hotel. Hij had met dezelfde trein gereisd en we hadden tegelijk ingecheckt. Aaron was in Canada op een werkvakantievizum en had zichzelf een week de tijd gegeven om óf het noorderlicht te zien óf een ijsbeer, maar het liefst natuurlijk allebei. Hij had een Aziatisch uiterlijk (“Mijn ouders zijn naar Australië gevlucht tijdens het regime van de Khmer Rouge”), maar zijn accent was zo Australisch als dat van een *bogan*, een outback yank.

In de woonkamer stond de enige andere gast. Pedro, een Colombiaan die door Canada reisde, keek ons aan alsof we zijn privéterrein binnendrongen. Hij verbleef al een paar weken in Churchill.

“Wat heb je hier al die tijd gedaan?” vroeg Aaron, nadat de eigenaresse ons in de woonkamer de sleutel had gegeven en was omgekeerd.

“Ik wacht tot mijn visum verloopt en dan ga ik naar huis,” antwoordde Pedro op simpele toon. “Maar mijn vriend, ik heb heel veel medelijden met je.”

Aaron fronste. “Hoezo?”

Pedro trok een superieur gezicht. “Ken je aurora?”

“Natuurlijk, maat.”

“Het noorderlicht?”

Aaron knikte ongeduldig. “Ja. Dus, wat is er met het noorderlicht?”

“Gisteren,” riep Pedro uit, “de grootste kans ooit! Mijn vriend, het noorderlicht was heel mooi gisternacht, en jij hebt

het gemist, maar ik zag het. Ik heb zo'n medelijden met je. Mijn vriend, ik heb echt heel veel medelijden met je."

"Ik heb een week de tijd," mompelde Aaron. "Ik weet zeker dat er nog wel een kans komt."

Ik knikte instemmend – er was geen reden om Aaron al meteen op zijn aankomstdag te ontmoedigen.

"Ik stond er drie minuten en het was prachtig."

"Je hebt drie minuten lang naar het noorderlicht gekeken?"

"Ja, ja," zei Pedro, leunend tegen de muur. "Er was niets en het was prachtig."

"Dat is mooi, man," reageerde Aaron op zuinige toon.

"En jij? Jij komt alleen voor de beren?"

"Beren en het noorderlicht. Als ik het één of het ander zie, ben ik tevreden."

"Je hebt niet veel dagen. Als je wilt, kun je naar een jager gaan. Hij werkt op het treinstation. Hij heeft wapens, heel sterke wapens. Hij weet alles."

"Ben jij met hem meegegaan?"

"Ik heb hem alleen vragen gesteld. Steeds als er mensen komen of gaan, weet hij het. Want hij is belast met de veiligheid. Ik weet niet of hij het kan doen, maar als hij je toestaat om het te doen... Maar hij kan het heel goed doen, want hij is heel erg goed en je bent absoluut beschermd."

"Het komt vast wel goed, Pedro," zei Aaron.

"Niet zoals dit. Mijn vriend, ik heb heel, héél veel medelijden met je."

Snoever.

Ik liep naar onze vierpersoonsslaapkamer, genaamd Beluga, om mijn bagage op het bed te droppen. Pedro sliep godzijndank in een andere kamer. Aaron liep achter me aan.

"Wat zijn jouw plannen voor vandaag?" vroeg hij, terwijl hij zijn backpack afdeed en op het andere onderbed neerlegde.

"Koffie," lachte ik. "En dan ga ik denk ik maar eens beerspotten."

"Ik ga met je mee, als je dat goed vindt."

"Ik wilde het je net vragen."

We dronken koffie in het eetzaaltje van het Seaport's Hotel. Het was een simpel maar knus vertrek met veel hout en niet

meer dan zo'n tien tafels. Twee bebaarde, ruig uitziende mannen zaten in een hoek met ieder een glas bier voor zich. Ze praatten weinig.

“Waar wil je gaan beerspotten?” vroeg Aaron, terwijl hij in zijn koffie roerde.

Goeie vraag. Ik wist maar twee dingen: de dieren zijn extreem nieuwsgierig en gevaarlijk, en de populatie rondom Churchill, de zuidelijkste populatie ter wereld, bestaat uit zo'n negenhonderd solitaire en niet-territoriale dieren. Ze konden overal zijn. Ik keek besluiteloos naar buiten.

Een tiener fietste voorbij met een boodschappentas aan zijn stuur. Het leek zo gewoon, maar het stille dorp was dermate blootgesteld aan de grillen van de omringende wildernis dat kinderen die hier opgroeiden met gemak een Arctische versie van Mowgli konden worden. Men wilde echter ook weer niet dat kinderen na school naar huis liepen. Voor het enorme Town Centre Complex, waar naast de school ook een sportschooltje, filmtheater, ziekenhuis, zwembad en bibliotheek waren gevestigd, stonden later op de dag schoolkinderen bij de bushalte te wachten. Het dorp was sowieso goed voorbereid op ontmoetingen tussen ijsberen en mensen; veel inwoners hadden geweren, elke avond ging er om tien uur een alarm af (als herinnering om naar binnen te gaan), tijdens Halloween zou er een helikopter in de lucht hangen om te voorkomen dat ijsberen zich bij het feest aansluiten en voordeuren gingen niet op slot zodat mensen altijd ergens naar binnen konden vluchten.

“We hebben lokaal advies nodig,” zei ik.

“Een expert...,” verzuchtte Aaron.

“We moeten langs bij het bezoekerscentrum en de excursiebedrijven. Bij hen kunnen we informatie inwinnen.”

“Ga jij naar het bezoekerscentrum? Dan probeer ik de excursiebedrijven. Als we ons opsplitsen en met zoveel mogelijk mensen praten, zouden we vanavond een behoorlijk goed idee van de aanpak moeten hebben.”

Het bezoekerscentrum was gevestigd in het stationsgebouw uit 1929 en werd gerund door Parks Canada, de beheerder van Canada's nationale parken. Aan de hand van een nagebootst ijsbeerhol, vachten, een wigwam, opgezette dieren en informatie-

panelen werd de geschiedenis, cultuur en natuur van deze lege, barre regio getoond en beschreven. Op één van de vele bordjes stond: ‘Talloze generaties lang hebben de Cree-, de Dene- en de Inuit-volkeren dit territorium bewoond en het ritme van de seizoenen gekend. De mensen reisden en dreven handel, joegen, vertelden verhalen, sloten vrede en voerden oorlog en aanbaden de Schepper lang voordat de Europeanen hier voet aan wal zetten. Zij waren de eerste mensen in het land van de noordenwind.’

Ik las die laatste zin opnieuw. *In het land van de noordenwind*. Dat was mooi. En ik dacht aan het winderige Vuurland, niet alleen het land van vuur maar ook het land van de zuidenwind. Het noorden zou zich in het zuiden herhalen: winderige toendra aan beide zijden van deze langgerekte landmassa en oerwoud, woestijn en bergen ertussenin.

“Hoe maakt u het?” vroeg een mannenstem achter me.

Ik draaide me om en keek in het bebaarde, vriendelijke gezicht van een Parks Canada-medewerker. Op zijn naambordje stond dat dit Mike was. “Uitstekend. Ik ben op zoek naar opties om een ijsbeer in het wild te spotten.”

“Er zijn meerdere opties. Je kunt een auto huren en het dorp uitrijden, het zelf doen. Je kunt praten met de inwoners en zien of zij je willen rondrijden – je geeft ze gewoon wat benzinegeld en extra cash waarmee ze een doos bier kunnen kopen. Je kunt aan één of twee bedrijven vragen of ze een excursie willen doen – misschien kun je wat mensen samenbrengen en de kosten verdelen. Ik zal je een lijst met telefoonnummers geven.”

De optie om een inwoner te betalen leek niet erg economisch: we riskeerden niets te zien terwijl we natuurlijk wel moesten betalen. De huurauto-optie leek me wel wat. Mike benadrukte echter wel dat het de verantwoordelijkheid van de doe-het-zelver was om ieder contact tussen mens en ijsbeer te voorkomen.

“Weet je,” zei hij, “er zijn altijd wel bezoekers die de ijsberen onderschatten. Mensen draaien hun raampjes naar beneden terwijl een ijsbeer hun voertuig nadert, of ze stappen zelfs helemaal uit voor een snelle selfie. Dat is meerdere malen fout

afgelopen.”

“We zullen onze verantwoordelijkheid nemen,” beloofde ik.

Ik liep naar het kantoor van het enige autoverhuurbedrijf in Churchill. De eigenaresse vertelde me dat ze de volgende dag een pick-uptruck beschikbaar had. “Je hoeft ’m niet eens te reserveren. Als je ’m wilt, kun je ’m ’s ochtends zo komen ophalen.”

“Ja, laten we een truck huren,” zei Aaron die namiddag in het hostel. “Het is de beste optie. Ik heb namelijk ook met wat mensen gepraat. Het kwam erop neer dat als we vijftientig personen bij elkaar kunnen krijgen die ieder 100 dollar betalen, we een *tundra buggy* kunnen charteren om ijsberen te gaan spotten.”

Hij keek me verwachtingsvol aan. We schoten in de lach.

“Ik haal morgenochtend die truck wel op,” zei ik.

Een vierde gast voegde zich vlak voor het invallen van de duisternis, rond zes uur, bij ons. De Canadese veertiger was onderweg naar het hostel kennelijk eerst even bij de supermarkt langs geweest: vijf minuten na aankomst lag het hele aanrechtblad tjokvol groente. Aaron en ik kwamen nieuwsgierig bij hem staan.

“Heb je aan die houten lantaarnpaal buiten een paard vastgeknoopt?” vroeg ik, terwijl hij een krop sla schoonspoelde.

Hij grinnikte. “Alles wat ik eet, is onbewerkt. Het draait allemaal om gezondheid. Voorheen at ik alles – vlees, vis, hamburgers. Ik dronk zo af en toe alcohol. Maar daar ben ik allemaal mee gestopt, zelfs met de vervangers. Ik verlang naar een natuurlijke levensstijl.”

“Mis je niet de smaken van vlees en vis?” vroeg Aaron.

“Het zal je verbazen hoe lekker dit is, zolang je maar weet hoe je een goede maaltijd moet klaarmaken. Waarom eten jullie niet mee?”

Er is nauwelijks een grotere gift denkbaar dan een maaltijd die voor je gekookt wordt.

“Graag,” zei ik. “Ik eet wel mee.”

Aaron knikte. “Mij best, maat.”

“Ik ben eigenlijk op doorreis,” zei de man. “Morgen ga ik

naar het uiterste noorden van Canada. Daar wil ik een nieuw leven opbouwen. Zover mogelijk bij de mensheid vandaan, waar het leven nog op een natuurlijke manier geleefd kan worden.”

“Hoe heet dat oord?” vroeg ik.

“Resolute.”

“Nou,” zei Aaron, “dat klinkt inderdaad als het einde van de wereld.”

“Wat brengt een Australiër en een Nederlander naar Churchill?”

We vertelden het hem, en de volgende ochtend wenste hij ons veel sterkte toen we erop uit trokken.

Twee korte wegen leidden het stadje uit. Hydro Road liep zo’n 15 kilometer zuidwaarts langs de Churchillrivier. De andere – eerst genaamd Hudson Drive, daarna Launch Road – meanderde westwaarts op een paar honderd meter afstand van de Hudsonbaai naar het Churchill Northern Studies Centre, zo’n 20 kilometer buiten Churchill. Tussen deze laatste weg en de kust moesten we een oogje houden op de buitenwereld: alles wat wit was, kon een ijsbeer zijn.

Aaron zat naast me in de passagiersstoel. Het landschap bestond uit het grijze water en de piepkleine zandstrandjes achter het lange, gele gras, de poelen, de moerassen en de grijsbruine, lage rotsen. Er was geen ander verkeer. Hoewel het asfalt na het vliegveld ophield, bleef de weg goed begaanbaar met slechts hier en daar een gat. We hielden een half oog op de weg, terwijl we het landschap scherp in de gaten hielden. Soms bevond er zich op een rots een misleidende witte substantie, zoals vogelschijt. De dunne bewolking hing laag boven het land.

We begaven ons op één van de bochtige, modderige stuiterweggetjes tussen Launch Road en de kust. Soms klotste het regenwater uit een onverwacht diepe kuil. Onze robuuste truck was gemaakt voor dit landschap: de hoge ligging, de uitstekende vering, de krachtige motor. De verhuurster had niet de moeite genomen om de opgedroogde modder – buiten én binnen – eraf te wassen, want dat had toch geen zin. We bonkten een

enkele keer over uitstekende stenen. In mijn ooghoek zag ik plotseling, tientallen meters verderop, langs een lager gelegen poel, iets wits lopen – “Ijsbeer!” Ik trapte meteen op de rem.

We pakten onze digitale camera's erbij en zoomden zo ver mogelijk in, maar zagen op de resulterende foto's dat het dier in feite een husky was. Er bevonden zich op diezelfde plek nog zo'n vijf of zes husky's, elk vastgebonden aan een meterslang touw.

“Er is een man in het dorp die zijn rasechte husky's expres daar houdt, omdat ze op die manier blootgesteld blijven aan de elementen,” vertelde de receptioniste van het Churchill Northern Studies Centre (CNSC). “Het dorp is er verdeeld over. De ene helft zegt dat het een goede manier is om de husky's puur te houden, de andere helft denkt dat hij zijn honden in gevaar brengt omdat ze zijn vastgebonden en een gemakkelijke prooi vormen voor de ijsberen.”

Aaron en ik keken elkaar aan.

De CNSC, gevestigd in wat één van 's werelds meest afgelegen kantoorgebouwen op het vasteland moest zijn, met een hellende voorgevel om de beren ervan af te houden, was een faciliteit waar schoolgroepen en onderzoekers vanuit de hele wereld naar toe kwamen om te werken aan wetenschappelijke projecten. Zoals de jongedame die op de eerste etage voor haar PhD een nieuwe methode aan het ontwerpen was om de waterstand en -kwaliteit te meten in relatie tot de globale opwarming. Parks Canada zou de nieuwe methode vervolgens gaan gebruiken bij het beheer van het nabijgelegen Wapusk National Park.

Op deze manier ging Churchill met de tijd mee: hier, binnen, droeg nieuw onderzoek bij aan de wetenschappelijke vooruitgang; daar, buiten, stond de Churchill Rocket Research Range als een overblijfsel van haar wetenschappelijke verleden. De weggrottende lanceerinstallatie bestond uit een open silo op het dak van een gigantische kubus waar ooit de raketvlammen in verdwenen. Rotsblokken waren tegen de deuren geplaatst en vensters waren dichtgetimmerd. We keerden om en reden langzaam terug naar het dorp – en weer zonder resultaat.

“Moet je dat zien!” riep Aaron.

“Een neergestort vliegtuig!”

Het toestel, ‘Miss Piggy’ genaamd, lag op een rotspartij naast de weg. De metaalgrijze kleur van het toestel ging perfect op in de grijze omgeving. We parkeerden de auto en bekeken dit bizarre object van dichtbij. De Curtis C-46 was in 1979 neergestort op de rotsen tussen de kust en het vliegveld. Het was nooit verwijderd. Dat gold ook voor andere restanten: verlaten schuren, achtergelaten sneeuwscooters, quads en auto’s, tonnen, stapels oud ijzer en hout, de *MV Ithaca* (een vrachtschip uit 1922 dat tijdens een storm in 1960 op de klippen was gelopen, een gestrand, wegroestend gedrocht) en een verlaten radarstation met twee radarkoepels in de vorm van golfballen.

Bij Cape Marry Battery, waar de Churchillrivier uitmondde in de Hudsonbaai, brachten we een tijdje door op de rotsen langs de kust, starend naar de witte ruggen van beloegawalvissen die uit het koude en donkere water aan de oppervlakte kwamen. Een zeehond zwom voorbij – zijn hoofd stak als een vette periscoop uit het water. En later, langs Hydro Road, maakte ik een foto van een indrukwekkende zeearend – nét op het moment dat hij opsteeg van een boom, zodat zijn hele spanwijdte diagonaal op de foto kwam.

Ieder dier was prachtig, een bonus zelfs, maar geen van hen was de jackpot. Ik dacht: *Als ik in Churchill geen beer zie, heeft het dan nog wel zin om in Patagonië pinguïns te gaan bekijken?* Het één hing met het ander samen.

Aaron was na zeven uur in de passagiersstoel steeds meer gaan dagdromen. Ik suggereerde om nog één keer naar de honden te rijden. Men beweerde immers dat die de ijsberen aantrokken. Aaron haalde zijn schouders op en knikte. “*Sure.*”

“Laten we daar de auto parkeren,” zei ik, “en gewoon afwachten.”

“We kunnen het proberen,” mompelde hij.

We reden terug naar de honden en vervolgens naar het einde van het stuiterweggetje.

Ik stapte uit en stond in de wind, de noordenwind, die er altijd leek te zijn, te staren naar de rotsen achter ons en het strand voor ons. Het was ontmoedigend stil. Aaron zat in de auto, zijn hoofd leunend op zijn hand, een verveelde blik op zijn gezicht. De lucht werd paars, de zon ging onder. Ik overwoog om de

auto nog een dag te huren en het morgen opnieuw te proberen. Een groot wit dier kwam, op 200 meter afstand, achter een rots vandaan gesjokt.

“Ja! Ja!” schreeuwde Aaron, en hij sprong als een dolblij kind uit de auto. Hij kwam naar me toe gerend. “Zie je dat?”

“Ja,” fluisterde ik, volledig onder de indruk van het grote dier – de kracht, de rustige uitstraling en vooral de volstrekt willekeurige verschijning aan het einde van deze heel lange dag.

“*That’s a fucking polar bear!*” riep Aaron.

Het beest rook of hoorde ons blijkbaar niet. Het ging rustig liggen op een beschutte plek, weg uit die wind, de noordenwind.

Ik knikte en lachte van geluk. “*Yes, that’s a fucking polar bear.*”

2

DE HUDSON BAY RAILWAY

Er waren niet veel passagiers aan boord van de trein naar Winnipeg. De zitplaatsen konden per tweetal roteren, zodat je kon kiezen tussen vliegtuigopstelling of een ‘viertje’ door twee banken naar elkaar toe te draaien. Bovendien konden de individuele zitplaatsen zover achterover en kwam het zitvlak daarbij zover naar voren, dat wanneer je twee tegenover elkaar gesitueerde zitplaatsen uitschoof, er een soort bed ontstond. Ik stond in zo’n viertje en besloot hier te gaan zitten. Ik gooide mijn jas in de hoek, legde mijn grote rugzak op het bagagerek, ging zitten, deed mijn schoenen uit en haalde mijn laptop uit de kleine rugzak.

De korte trein – één goederenwagon, één slaaprijtuig, twee zitrijtuigen, een restauratiewagen en twee locomotieven – schudde om precies 19.30 uur met een voorwaartse ruk tot leven. De trein gleed voorzichtig het station uit, zo langzaam dat het leek op een groots, waardig vertrek, alsof het hele dorp voor dit vaarwel was uitgelopen en in tranen naar ons zwaaide met witte zakdoeken.

Door het raam zag ik hoe we de snel naderende nacht inreden met de maan in het oosten en het laatste daglicht in het westen, opnieuw het lege toendralandschap in. Ik startte m’n laptop op. Dit was gewoon heerlijk: de trein trok op tot een fijne snelheid, de stoel was comfortabel, er lagen zo’n veertig loze uren voor me, mijn voeten rustten op de stoel tegenover me en het scherm voor me was nog helemaal leeg.

Een aantal mensen waren achterin het rijtuig nog op zoek

naar de perfecte zitplaats. Ik hoorde ze fluisteren: “Hier?” En: “Nee, laten we het daar proberen.” Vier Amerikaanse backpackers namen achter me plaats. Ik zette mijn vingers op het keyboard en keek nog eenmaal naar buiten. De lichten van Churchill waren al uit het zicht verdwenen. Ik typte: ‘Hoofdstuk één: In het land van de noordenwind.’

“Excuseer,” zei een diepe stem.

Ik keek op. In het gangpad stond een zwaarlijvige, besnorde Indiër met een tulband.

“Zou u kunnen verplaatsen? Wij willen samen zitten.”

Ze waren met z’n vieren – vier Indiase mannen met grote buiken en tulbanden, en hun gewichtigheid werd onderstreept door het Indiase idee van mannelijkheid: de borstelsnor. Ik stond op en keek door het rijtuig. Er waren nog drie andere viertjes leeg, waarvan één schuin achter de Amerikanen. Deze vette Indiërs konden twee naast elkaar gelegen viertjes hebben als ik verkaste.

“Welzeker,” zei ik op quasi-beleefde toon, terwijl ik mijn schoenen aandeed en de grote backpack van het bagagerek trok.

“Dank u,” zei hij erkentelijk.

Ik glimlachte flauwtjes. “U leek erop te staan.”

De erkentelijke blik verdween.

Ik verkaste naar het viertje diagonaal achter de Amerikaanse backpackers en installeerde me opnieuw.

De duisternis was inmiddels compleet ingetreden. Voortbewegend door dit barre land waren we als een stalen slang met gaten waaruit gele verlichting naar buiten scheen. Deze trein was in de verre omtrek het enige zichtbare teken van menselijk bestaan en deze spoorbaan het enige dat ons verbond met de rest van de mensheid.

Om tien uur verkoos elke Indiër een *eigen* viertje om in te slapen, verdeeld over het rijtuig, met hun voeten hangend in het gangpad, al snel snurkend als een stel hollenberen met hun monden open, erbij liggend als neergeschoten lichamen, om mij en de Amerikaanse backpackers heen – die elkaar geïrriteerd aanstaarden en naar het volgende rijtuig verkasten.

Het gesnurk van vier verschillende kanten irriteerde mij ook. Ik was nog niet bepaald klaar om te slapen – ik was nog maar

dertien uur wakker – maar zo kon ik ook niet schrijven. Ik probeerde daarom maar om een boek te lezen dat ik had meegenomen. Het was *The Old Patagonian Express* van Paul Theroux, waarin de auteur een treinreis naar Argentijns Patagonië maakt. Toen hij zijn reis in 1978 ondernam, reden de treinen in het grootste gedeelte van Midden- en Zuid-Amerika nog. Tegenwoordig rijdt er haast geen enkele trein meer ten zuiden van de Mexicaanse grens. Dat wist ik, en dat was een reden temeer om te willen genieten van deze treinreis. Maar hoe? Ik keek naar mijn spullen. Zou ik weer verkassen? Ik zuchtte bij het idee. De man voor me begon luider te snurken en produceerde het onregelmatige geluid van een falende buitenboordmotor (eerst het trekken aan het koord, dan de sputterende bladen in het water. Het werd gevolgd door een korte – te korte – periode van stilte.) Er moest toch een manier zijn om aan dit snurken een einde te maken? Ik zou eigenlijk iets moeten doen, dacht ik in mijn aanzwellende boosheid, waardoor ze te bang zouden zijn om nog verder te slapen aan boord van deze trein – niet iets pijnlijks of anderszins schadelijks, maar iets smerigs, iets walgelijks, zoals het vullen van die open monden met diarree.

Hoe dan ook, ik sloot mijn boek en liep naar het volgende rijtuig: hier waren alleen de vier backpackers – en ze sliepen al. En omdat het hier stil was, verkaste ik in stilte en nam mijn intrek in mijn derde viertje – de laptop ging weer aan, de schoenen uit, de grote rugzak in het bagagerek, de kleine rugzak op de stoel naast me en de voeten omhoog. Ik begon weer te schrijven, maar viel al snel in slaap op het vredige en symfonische ritme van de wielen op de rails.

“*Kill ’m!*” (“Dood ’m!”)

Ik schrok wakker van de schreeuw. De trein minderde vaart; de vier backpackers waren aan het inpakken, gingen naar het toilet, sloegen met de deur. Ik dacht: *In hemelsnaam!* De trein rolde een station in. De borden die aan het witte stationsgebouw hingen, kondigden aan dat dit Gillam was, waar het Canadese weggennetwerk begon. Het stationsgebouw was verloederd: twee vensters waren dichtgetimmerd en de verf bladderde af. Op het perron stonden tientallen mensen te

wachten, allemaal met inheemse gezichten.

De trein stopte. Het was 4.15 uur. De Amerikanen stapten uit.

Twaalf nieuwe passagiers schuifelden door het gangpad en praatten op fluisterton. De echte 'Indianen' – de beborstelsnorde hollenberen met tulbanden in het andere rijtuig – waren met hun viertien zo'n 900 decibel luider dan deze twaalf mensen bij elkaar en ik vroeg me af hoe Christopher Columbus zo'n grote fout kon maken toen hij de inheemse bevolking van Noord-Amerika Indianen noemde.

In het viertje naast dat van mij plaatste een zwaarlijvige, grijsharige, zwaar ademende man drie stuks bagage op de stoelen. Hij droeg een joggingbroek en een shirt dat zo strak om zijn *manboobies* zat dat zijn grote tepels erdoorheen staken. Na vertrek trok hij een reflecterend hesje aan, klikte een radio eraan vast en wandelde door het rijtuig om kaartjes op te halen bij degenen die op Gillam waren ingestapt. Toen hij klaar was en ging zitten, viel iedereen in slaap. Ik probeerde ook te slapen, maar kwam niet meer verder dan wat gedommel.

Buiten begon een nieuwe dag. De zon kwam snel op en verlichtte het lege land van heide en veenmoeras, waarin de dennenboompjes op bescheiden schaal groeiden. We waren in de transitiezone tussen het subarctische en mildere continentale klimaat, op de overgang van de toendra en prairie, en al snel werden de dennenbomen groter en kwamen er zelfs loofbomen bij. Hun bladeren waren geel, zodat dit landschap van groen, blauw en bruin er een extra kleur bij kreeg, en er was een overvloed aan brede rivieren en moerasland. Dit was de eerste zichtbare, klimatologische verandering in het landschap. Zulke transities gebeuren vaak te geleidelijk om ze op te merken, maar Churchill lag laag genoeg in het noorden om een substantieel verschil te merken, na één nacht aan boord van een voortkruipende trein.

De trein minderde vaart.

De dikke conducteur zag dat ik wakker was en wees naar de tweezitter waar mijn schoenloze voeten op lagen. "We hebben deze stoelen dadelijk nodig. Je moet in Thompson ook naar het

andere rijtuig verkassen. Deze wordt afgesloten.”

En dus verhuisde ik naar een tweetje, zodat de conducteur één van de banken in mijn oude viertje kon roteren. In Ilford stapten meer inheemse mensen aan boord. Het rijtuig was nu nagenoeg vol.

In het restauratierijtuig kocht ik na vertrek een kop koffie. Aan Ronald, die de treinmanager leek te zijn omdat hij als enige een écht uniform en naambordje droeg, vroeg ik of het waar was dat het eerste rijtuig zou worden afgesloten na Thompson.

“Ja, dat klopt,” zei hij. “Jij bent tot nu toe de enige passagier die helemaal naar Winnipeg gaat.”

Tegen het einde van de ochtend bereikten we Thompson, dat aan een zijtak van de hoofdspoorbaan lag. Ik pakte alles weer in en wachtte tot iedereen was uitgestapt en bracht mijn bagage naar het andere rijtuig. Dit was de vierde keer dat ik van zitplaats wisselde, wat nogal belachelijk begon te worden en ik was vastbesloten dat dit de laatste keer zou zijn.

De trein zou twee uur lang in Thompson blijven en ik stapte uit om te gaan lunchen.

Het stadje was in de jaren 60 gesticht om de lokale mijn-industrie te bedienen. Interessant genoeg had het bijna hetzelfde stratenplan als een Australisch outbackstadje dat ook in die tijd was ontworpen en gesticht, Kununurra. Een toeristisch informatiebordje beschreef de geschiedenis van een hoogspanningskabel (je leest het goed), en hieruit concludeerde ik dat dit bordje de saaiheid van Thompson weergaf – hoewel de torenhoge afbeelding van een wolf op de blinde zijmuur van een flatgebouw dan weer ronduit spectaculair was. Ik at bij McDonald's en keerde terug naar de trein, waar ik mijn oude viertje weer innam.

De volgende passagiers waren een grootmoeder, haar dochter en twee jongens van ongeveer acht en tien jaar oud, die met speelgoedpistolen speelden en op elkaar – “Peng! Peng!” – schoten. Dit gezin had zich nog niet gesetteld of de treinmanager verscheen en wees naar het ‘afgesloten’ rijtuig. “We hebben een heel rijtuig voor jullie,” zei hij, alsof ze het bord met de grote pijl hadden gemist.

En dus verkaste het gezin naar het andere, lege rijtuig. Ik gaf